

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Από τους Χριστιανούς της χώρας μας στους Χριστιανούς του κόσμου

Χριστιανοί στην Ελλάδα, την Ινδία, τη Νορβηγία, τη Σερβία, το Σουδάν, την Ιερουσαλήμ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Από τους Χριστιανούς της χώρας μας στους Χριστιανούς του κόσμου

Χριστιανικές παραδόσεις της χώρας μας

Ορθόδοξοι

Η μεγαλύτερη χριστιανική κοινότητα στην Ελλάδα είναι οι Ορθόδοξοι χριστιανοί. Η χριστιανική πίστη είναι Συνταγματικά κατοχυρωμένη με τον ακόλουθο τρόπο: Στο προοίμιο του Συντάγματος γίνεται επίκληση *«εις το όνομα της Αγίας και Ομοουσίου και Αδιαιρέτου Τριάδος»*, και η θρησκεία της *«Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού»* αναγνωρίζεται ως *«επικρατούσα θρησκεία στην Ελλάδα»* στο Άρθρο 3 του Συντάγματος. Στην 1η παράγραφο του ίδιου άρθρου, το Σύνταγμα ρυθμίζει τις εκκλησιαστικές σχέσεις μεταξύ της *«Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδας, που γνωρίζει κεφαλή της τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό»* και της *«Μεγάλης Εκκλησίας της Κωνσταντινούπολης»*, ενώ η 3η παράγραφος του ίδιου άρθρου απαγορεύει την μετάφραση της Αγίας Γραφής χωρίς την έγκριση της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Οι Έλληνες, ένας λαός θαλασσινός δημιούργησαν αποικίες που χάνονται μέσα στον μύθο και στην προϊστορία. Στην ελληνιστική περίοδο και στην εποχή του Βυζαντίου, πολλοί Έλληνες πηγαίνουν στην Ασία, στην Αφρική και στην Ευρώπη. Μετά την Άλωση της Πόλης, λόγιοι και έμποροι ξενιτεύονται σε μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις και ιδρύουν λαμπρές ελληνικές παροικίες. Σήμερα, μια άλλη μικρή Ελλάδα υπάρχει έξω από τα σύνορά της χώρας μας. Έξι περίπου εκατομμύρια Έλληνες ζουν σε όλους τους τόπους, ως τα πέρατα της γης. Αυτός ο Ελληνισμός είναι ένα δυναμικό κομμάτι του έθνους, με τα μάτια της ψυχής στραμμένα στη μητέρα πατρίδα. Οι απόδημοι Έλληνες βοήθησαν στον αγώνα του έθνους για την ανεξαρτησία του και μέχρι σήμερα κινητοποιούνται πρόθυμα στις κρίσιμες στιγμές της ιστορίας του.

Μεγάλο μέρος των αποδήμων είναι οργανωμένο σε κοινότητες. Πολλές από αυτές διαθέτουν ναό και ιερείς (εκκλησιαστικές κοινότητες) και έχουν παλιά ιστορία. Την εκκλησιαστική φροντίδα στις κοινότητες στην Κεντρική και Δυτική Ευρώπη, την Αμερική και την Αυστραλία ασκεί το Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης, στο οποίο ανήκουν εκκλησιαστικά.

Κατασκήνωση μαθητών Δημοτικού και Γυμνασίου στην ορθόδοξη ενορία Saint Paul, Κοννέκτικατ Η.Π.Α., Ιούλιος 2016

Ιδέες για δραστηριότητες

1. Σε δυάδες, συζητήστε μία προτίμησή σας π.χ. στο παιχνίδι ή στη μουσική και εξηγήστε ο ένας στον άλλο τί σημαίνει για σας αυτή η προτίμηση. Ύστερα, συζητήστε και σκεφτείτε σαν τάξη την ιδέα: Όσο καλύτερα γνωρίζουμε ο ένας τον άλλο τόσο περισσότερο τον σεβόμαστε.
2. Ποιες ερωτήσεις θα κάνατε στον διπλανό/στην διπλανή σας για να τον/την γνωρίσετε καλύτερα;
3. Συζητήστε στην τάξη το εξής σενάριο: Βρίσκεστε μετανάστες, μόνοι σε μια καινούρια ξένη χώρα. Ποιους ανθρώπους θα προσπαθήσετε να βρείτε εκεί για να νιώσετε οικεία; Τι χαρακτηριστικά θα έχουν αυτοί;

Η θρησκευτική πίστη είναι σημαντική για να γνωριστούν μεταξύ τους νεοφερμένοι και άγνωστοι;

Ορθόδοξες κοινότητες αποδήμων Ελλήνων υπάρχουν σήμερα:

- Στην Αγγλία, κυρίως από νησιώτες και Κυπρίους.
- Στη Γερμανία, στις μεγάλες βιομηχανικές πόλεις, κυρίως από μετανάστες.
- Στη Γαλλία, και περισσότερο στη Μασσαλία, που ήταν αρχαία ελληνική αποικία.
- Στην Ολλανδία, στο Άμστερνταμ, Ουτρέχτη, Ρότερνταμ κ.ά.
- Στο Βέλγιο, άλλοτε κυρίως από ανθρακωρύχους, τώρα από διπλωμάτες και οικονομικούς παράγοντες.
- Στην Ιταλία, μικρές κοινότητες στη Βενετία, Τεργέστη, Νάπολη.
- Στην Αυστρία, και προπάντων στη Βιέννη, όπου βρίσκεται ο ιστορικός ναός του αγίου Γεωργίου.
- Στη Ρωσία, στην Αίγυπτο και στη Νότια Αφρική. Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, στον Καναδά και στη Λατινική Αμερική και ασφαλώς στην Αυστραλία.

Για τους απόδημους, κέντρο της κοινότητας είναι ο ναός, όπου υπάρχει. Εκεί, με λατρευτικές και άλλες εκδηλώσεις, ζουν την πίστη και τις παραδόσεις της πατρίδας. Νιώθουν ενωμένοι και δυνατοί. Διατηρούν τη γλώσσα, τα έθιμα και τον πολιτισμό τους.

Άγιος Γεώργιος Βιέννης

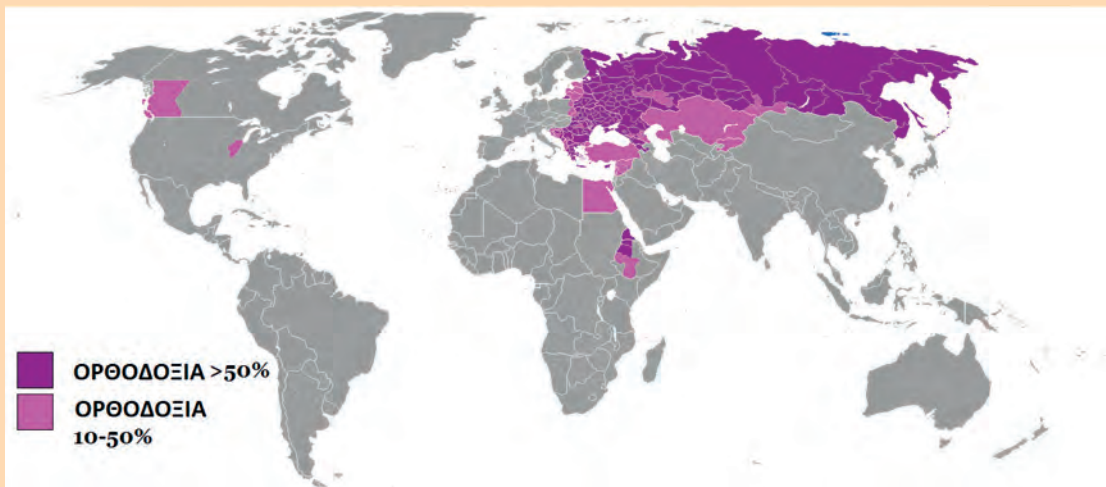

Πάσχα Ελλήνων στην Αυστραλία

Ιδέες για δραστηριότητες

1. Παρατηρήστε στον χάρτη σε ποιες χώρες συναντούμε τους μεγαλύτερους πληθυσμούς ορθοδόξων.

Σύμφωνα με όσα διαβάσατε παραπάνω, αλλά και μετά από μια σύντομη έρευνα, σημειώστε στον χάρτη της τάξης με σημαιάκια ή αυτοκόλλητα χαρτάκια σε ποιες από αυτές τις χώρες υπάρχουν κοινότητες Ελλήνων Ορθοδόξων.

2. Χωριστείτε σε δυάδες και φτιάξτε ένα πόστερ ακολουθώντας τα παρακάτω βήματα:
 - Αναζητήστε στο διαδίκτυο ελληνικές εκκλησίες στο εξωτερικό.
 - Γράψτε το όνομα της εκκλησίας και της χώρας στην οποία βρίσκεται.
 - Πότε ιδρύθηκε; Από ποιον;
 - Πώς βρέθηκαν Έλληνες Ορθόδοξοι σε εκείνο το μέρος; Πείτε με λίγα λόγια την ιστορία τους.
 - Πόσοι βρίσκονται εκεί σήμερα;
3. Με τη βοήθεια της δασκάλας/του δασκάλου σας μπειτε στην ιστοσελίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου και αναζητήστε πληροφορίες για τις αυτοκέφαλες Εκκλησίες Ορθοδόξων στον κόσμο.
Σε πόσες και ποιες από αυτές συναντούμε Έλληνες;

Καθολικοί

Πρόκειται για θρησκευτική και όχι εθνική μειονότητα. Οι βασικές διαφορές με την Ορθόδοξη πίστη εντοπίζονται στα εξής ζητήματα:

- α. **Στο Σύμβολο της Πίστεως**, στο οποίο δηλώνουν την πίστη ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται και από τον Χριστό-Υιό και όχι μόνο από τον Πατέρα, όπως πιστεύουν οι Ορθόδοξοι,
- β. Στην τέλεση των **Μυστηρίων**
- γ. **Στο αλάθητο του Πάπα** σε ζητήματα πίστης.

Οι περισσότεροι Έλληνες καθολικοί είναι απόγονοι Βενετών και Γενοβέζων από τις αρχές του 13ου μέχρι τα τέλη του 18ου αιώνα που είχαν υπό την επικυριαρχία τους πολλά ελληνικά νησιά. Υπάρχουν επίσης και οι απόγονοι των Βαυαρών που ήρθαν στην Ελλάδα κατά τη βασιλεία του Όθωνα, αν και αρκετοί από αυτούς στην πορεία των χρόνων ασπάστηκαν την ορθόδοξη πίστη. Τα έθιμα και οι παραδόσεις, ιδίως στα νησιά, είναι κοινά μεταξύ καθολικών και ορθοδόξων. Η συμβολή των Ελλήνων καθολικών στο χτίσιμο του νεοελληνικού κράτους, αλλά και στον πολιτισμό, τις τέχνες και εν γένει τη δημόσια ζωή είναι σημαντική.

Οι Έλληνες πολίτες που δηλώνουν Καθολικοί ζουν κυρίως στις Κυκλάδες και τα Επτάνησα. Η Καθολική κοινότητα αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια με την έλευση αλλοδαπών (σήμερα πιστεύεται πως αριθμεί πάνω από 200.000 μέλη).

Αρμένιοι

Μητροπολιτικός Ναός Αρμενίων
Άγιος Φωτιστής, Αθήνα

Οι Αρμένιοι χριστιανοί δεν αποδέχονται την Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο (451 μ.Χ.) της Ορθόδοξης Εκκλησίας, στην οποία επικυρώθηκε οριστικά το Σύμβολο της Πίστεως (το γνωστό μας 'Πιστεύω') και λύθηκε το **χριστολογικό** ζήτημα (αν ο Χριστός ήταν μόνο Θεός ή μόνο άνθρωπος, ή και τα δύο). Οι Αρμένιοι, σε αντίθεση με τους Ορθόδοξους είναι *Μονοφυσίτες*.

Στην Αθήνα υπάρχει Αρχιεπισκοπή της Αρμενικής Εκκλησίας και Μητροπολιτικός ναός, ενώ σε πολλές άλλες πόλεις υπάρχουν αρμενικοί ναοί. Η αρμενική μειονότητα έχει βαθιές ιστορικές ρίζες στη χώρα μας.

Κόπτες

Σήμερα στην Ελλάδα εκτιμάται ότι ζουν πάνω από 4.000 κυρίως Αιγύπτιοι αλλά και Αιθίοπες Κόπτες. Οι Κόπτες αποτελούν τον σημαντικότερο Χριστιανικό πληθυσμό στη Μέση Ανατολή, καθώς και τη σημαντικότερη εθνοθρησκευτική μειονότητα στην περιοχή, με εκτιμώμενο ποσοστό της τάξεως του 10% επί του συνόλου του πληθυσμού της Αιγύπτου. Η Κοπτική γλώσσα είναι άμεσος απόγονος της αρχαίας αιγυπτιακής και το κοπτικό αλφάβητο αποτελεί τροποποιημένη μορφή του ελληνικού αλφάβητου. Ως γλώσσα καθημερινής επικοινωνίας η Κοπτική άνθισε από το 200 έως το 1100 μ.Χ κι επιβιώνει σήμερα ως λειτουργική γλώσσα της Κοπτικής Εκκλησίας.

Αγγλικανοί

Έτσι αποκαλούνται οι αυτόνομες χριστιανικές εκκλησίες οι οποίες ακολουθούν την παράδοση της Εκκλησίας της Αγγλίας και βρίσκονται σε κοινωνία μαζί της. Η Αγγλικανική Εκκλησία

είναι η τρίτη σε μέγεθος χριστιανική Εκκλησία στον κόσμο με πάνω από ογδόντα εκατομμύρια μέλη. Πνευματικός ηγέτης της είναι ο Αρχιεπίσκοπος του Καντέρμπουρυ.

Στην Αθήνα, λίγα χρόνια μετά την Επανάσταση (1843), κτίστηκε ο ναός του Αγίου Παύλου ο οποίος εξυπηρετεί τα μέλη της αγγλικανικής κοινότητας και άλλους προτεστάντες χριστιανούς.

Άλλες κοινότητες προτεσταντικής προέλευσης

Εκτός από τους Αγγλικανούς, στην Ελλάδα υπάρχουν και άλλες προτεσταντικές κοινότητες ή ομάδες με προτεσταντική προέλευση όπως είναι οι Ευαγγελικοί, οι Πεντηκοστιανοί κ.ά. Κοινό γνώρισμά τους είναι η πίστη στον Ιησού Χριστό, στη μοναδικότητα της Αγίας Γραφής ως πηγής της πίστης, η πεποίθηση ότι ο άνθρωπος σώζεται μόνο από τη θεία χάρη και από την πίστη.

Μερικά ενδεικτικά παραδείγματα τέτοιων κοινοτήτων είναι τα εξής:

Η **Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία** ιδρύθηκε το 1958. Αποτελεί την πρώτη προτεσταντική ομολογία που οργανώθηκε στη χώρα.

Η Σύνοδος Αποστολικής Εκκλησίας Πεντηκοστής Ελλάδας είναι μια ένωση πεντηκοστιανών κοινοτήτων στην Ελλάδα, η οποία σήμερα περιλαμβάνει 13 τοπικές περιφέρειες και αποτελεί όργανο της Αποστολικής Εκκλησίας της Πεντηκοστής.

Οι **Μάρτυρες του Ιεχωβά** δραστηριοποιούνται στη χώρα μας από τις αρχές του 20ού αιώνα. Χαρακτηριστικό τους είναι η προσήλωση στη μελέτη της Αγίας Γραφής και η προσμονή εγκαθίδρυσης χιλιετούς βασιλείας του Χριστού πάνω στη Γη.

Η **Εκκλησία των Αντβεντιστών της Εβδόμης Ημέρας** προέρχεται από τον προτεσταντικό χώρο. Χαρακτηριστικό γνώρισμα τους είναι η προσήλωση στις 10 εντολές και στην τήρηση του Σαββάτου.

Ιδέες για δραστηριότητες

1. Φτιάξτε ένα κολάζ με θέμα «ο Σταυρός ενώνει τους Χριστιανούς».
2. Χωριστείτε σε ομάδες. Η κάθε ομάδα επιλέγει μια χριστιανική κοινότητα (εκτός από την Ορθοδοξία) και επιλέγει 3 χαρακτηριστικά του τρόπου λατρείας που θεωρούν σημαντικά ή εντυπωσιακά.
Χωρίστε ένα πόστερ κάθετα στα δύο. Στη μία πλευρά κολλήστε εικόνες, γράψτε περιγραφές ή ζωγραφίστε τα χαρακτηριστικά που επιλέξατε. Από την άλλη πλευρά κάνετε το ίδιο για την Ορθοδοξία.

Ένας ενδεικτικός Θρησκευτικός χάρτης της Ελλάδας θα μπορούσε να περιλαμβάνει τις ακόλουθες περιοχές:

Α) Τις Κυκλάδες: Στην Πάρο υπάρχει ο ορθόδοξος ναός της Εκατονταπυλιανής, ένας από τους καλύτερα διατηρημένους ορθόδοξους ναούς, που βρίσκονται στην Ελλάδα.

Στην Αμοργό είναι χτισμένο πάνω στα βράχια, σε υψόμετρο 300 μέτρων, το Μοναστήρι της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας. Η Μονή χτίστηκε με αφορμή την εύρεση της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας στην Αμοργό, προερχόμενη από την περιοχή Χόζοβα της Παλαιστίνης, κατά τον 9ο μ.Χ. αιώνα.

Ναοί καθολικών στη Σύρο είναι ο Άγιος Γεώργιος στην Άνω Σύρο και στην Τήνο ο Ιερός Ναός του Αγίου Ιωσήφ, που οικοδομήθηκε από Μοναχούς του Τάγματος των Ιησουιτών το 1840.

Παναγία Χοζοβιώτισσα, Αμοργός

Ναός Αγ. Γεωργίου, Άνω Σύρος

Ναός Αγίου Ιωσήφ, Λουτρά Τήνου

Β) Τα Ιόνια νησιά, συναντούμε χαρακτηριστικούς ορθόδοξους ναούς, όπως τον Άγιο Γεράσιμο στην Κεφαλλονιά, τον Άγιο Διονύσιο στη Ζάκυνθο, τον Άγιο Σπυρίδωνα στην Κέρκυρα.

Άγιος Διονύσιος Ζακύνθου

Γ) Την Κρήτη η Μονή στο Αρκάδι, αλλά και τα μοναστήρια της χερσονήσου της Σούδας είναι σημαντικά προσκυνήματα των ορθόδοξων χριστιανών.

Η Μονή Αρκαδίου ιδρύθηκε από τον μοναχό Αρκάδιο. Η πρώτη μορφή της μονής πιθανολογείται ότι οικοδομήθηκε μάλλον κατά την περίοδο 961 με 1014 ή στα πρώτα χρόνια της Βενετοκρατίας.

Το Αρκάδι

Δ) Τη Μακεδονία

Στη **Θεσσαλονίκη** συναντάμε πολλούς βυζαντινούς ναούς, όπως τον Άγ. Δημήτριο, τη Ροτόντα, τον Άγ. Νικόλαο Ορφανό.

Η Ροτόντα

Στην **Κατερίνη** σημαντική είναι η παρουσία της κοινότητας των ευαγγελικών, που ιδρύθηκε το 1923 μετά την ανταλλαγή πληθυσμών από Έλληνες Ευαγγελικούς που προέρχονταν από Ευαγγελικές Εκκλησίες του Πόντου.

Η **Παναγία Σουμελά στο Βέρμιο**, συγκεντρώνει πλήθος πιστών από το 1951, όταν ο Φίλων Κτενίδης έκανε πράξη την επιθυμία όλων των Ποντίων, με τη θεμελίωση της Νέας Παναγίας Σουμελά στην Καστανιά της Βέροιας.

Η Παναγία Σουμελά

Το **Άγιο Όρος** βρίσκεται στη Χερσόνησο του Άθω (τρίτο πόδι Χαλκιδικής). Πρόκειται για αυτοδιοίκητο τμήμα της Ελλάδας και «Αυτόνομη Μοναστική Πολιτεία». Εκεί βρίσκονται διάσπαρτα 20 μοναστήρια και πολλά άλλα μοναστικά ιδρύματα χτισμένα από τον καιρό του Βυζαντίου αλλά και πιο πρόσφατα. Θεωρείται ιερός τόπος στον οποίο γίνονται πολλά προσκυνήματα. Λόγω του ιδιαίτερου σεβασμού που έχουν οι μοναχοί στην Παναγία, το Άγιο Όρος ονομάζεται αλλιώς και «Περιβόλι της Παναγίας».

Μονή Σιμωνόπετρας

Μονή Δοχειαρίου

Ιδέα για δραστηριότητα

Σε έναν χάρτη του Νομού σας, βρείτε τις τοποθεσίες των μεγαλύτερων ή σημαντικότερων ιστορικά Ναών (ορθοδόξων ή όχι). Σημειώστε τις τοποθεσίες και κολλήστε δίπλα μια φωτογραφία του κάθε ναού.

Συμβουλευτείτε και την ιστοσελίδα της τοπικής σας Μητρόπολης.

Το χριστιανικό ψηφιδωτό της Ευρώπης

Τόποι προσευχής

Η Ευρώπη και ο πολιτισμός της συνδέονται στενά με τη ιστορική εξέλιξη του Χριστιανισμού και τις παραδόσεις του. Παρά τις μεγάλες και τις μικρές διαιρέσεις παντού αναγνωρίζουμε τα χριστιανικά θεμέλια ενός μεγάλου μέρους του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Οι τόποι λατρείας και προσευχής των χριστιανών, που προέρχονται από το μακρινό παρελθόν, αποτελούν μέρος της ευρωπαϊκής και γενικότερα της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Επί πολλούς αιώνες, η εξέλιξη των τύπων της εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής σήμαινε και την εξέλιξη της τέχνης στον ευρύτερο χώρο, αφού η εκκλησιαστική κα θρησκευτική τέχνη αποτελούσε θεμελιώδες τμήμα της.

Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός θα ήταν πολύ φτωχότερος χωρίς τους ιστορικούς ναούς των χριστιανών, τόσο στην Ορθόδοξη Ανατολή, όσο και στη Χριστιανική Δύση. Στην μεν Ανατολή κυριάρχησε διαχρονικά ο βυζαντινός τύπος ναού ενώ στη Δύση ο ρομανικός, αλλά και στις δύο με την πάροδο του χρόνου εμφανίστηκαν και άλλοι τύποι ή ρυθμοί όπως οι γοθτικοί, οι αναγεννησιακοί, και άλλοι νεότεροι τύποι. Η δημιουργία τους οφείλεται σε σπουδαίους καλλιτέχνες που εμπνεύστηκαν από τη διδασκαλία και τη ζωή του Χριστιανισμού.

Βυζαντινή και μεταβυζαντινή εποχή: Μέχρι σήμερα σώζονται πολλοί ναοί σε όλους τους τύπους (περίκεντρος, βασιλική, βασιλική με τρούλο, βυζαντινοί τύποι), όπως είναι η Ροτόντα Θεσσαλονίκης, ο Άγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης, η Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης, η Εκατονταπυλιανή της Πάρου, και πολλές μεταγενέστερες βυζαντινές εκκλησίες διάφορων τύπων στη Θεσσαλονίκη, στην Καστοριά, στη Βέροια, στον Μυστρά, στο Άγιο Όρος, καθώς επίσης στη Βενετία (Άγιος Μάρκος), στα Ιεροσόλυμα, στην Αχρίδα κ.ά.

Εκατονταπυλιανή Πάρου

Μεσαιωνική Ευρώπη: Από τον 11ο αιώνα διαδίδεται ο ρομανικός τύπος ναού, όπως είναι η Παναγία του Πουατιέ (Γαλλία), ο Καθεδρικός του Ντάραμ (Αγγλία), ο Άγιος Ιάκωβος της Κομποστέλας (Ισπανία) κ.ά. Από τον 12ο αιώνα, στην Ευρώπη εξαπλώνεται ο γοτθικός τύπος ναού, σύμφωνα με τον οποίο κτίστηκαν μεγάλοι καθεδρικοί ναοί, όπως είναι η Παναγία των Παρισίων (Γαλλία), το Αβαείο του Ουέστμινστερ (Αγγλία), ο Άγιος Στέφανος της Βιέννης (Αυστρία), ο καθεδρικός της Νυρεμβέργης (Γερμανία) κ.ά.

Η Παναγία των Παρισίων

Ευρώπη της Αναγέννησης: Η Αναγέννηση έφερε λαμπρά δείγματα αρχιτεκτονικής, που συνδυάζαν στοιχεία από τη χριστιανική και από την κλασική τέχνη της αρχαιότητας με γνωστότερα παραδείγματα τον ναό του Αγίου Πέτρου στη Ρώμη (Ιταλία), την Παναγία των Λουλουδιών στη Φλωρεντία και τον καθεδρικό του Έστεργκομ στην Ουγγαρία.

Άγιος Πέτρος, Ρώμη

Νεότερη εποχή: Η θρησκευτική αρχιτεκτονική συνεχίζει να ακμάζει και στα νεότερα χρόνια τόσο στη Χριστιανική Δύση όσο και στην Ορθόδοξη Ανατολή. Εμφανίζονται διάφορες τάσεις, από τις οποίες άλλες προσανατολίζονται σε παλιότερα πρότυπα, όπως είναι ο Μητροπολιτικός ναός Αθηνών, Άγιος Ανδρέας Πατρών, καθεδρικός ναός Αλεξάνδρου Νιέφσκι στη Σόφια (Βουλγαρίας) κ.ά., ενώ άλλες ακολουθούν πιο «νεωτερικές» κατευθύνσεις, όπως είναι ο νέος Ορθόδοξος καθεδρικός ναός της Ανάστασης στα Τίρανα (Αλβανία). Αρκετοί νεότεροι ναοί ακολουθούν ακόμη και ρηξικέλευθα «μοντέρνες» γραμμές, όπως βλέπουμε σε διάφορους ναούς και αίθουσες προσευχής των Προτεσταντών αλλά και σε αρχιτεκτονικά πρωτοποριακά έργα όπως ο ναός της Σαγκράδα Φαμίλια των Καθολικών ή ο Ορθόδοξος ναός του Ευαγγελισμού στο Γουισκόνσιν των ΗΠΑ.

Ναός της Αναστάσεως, Τίρανα

Σαγκράδα Φαμίλια,
Βαρκελώνη

Ναός του Ευαγγελισμού, Γουισκόνσιν

Σε όλες τις περιπτώσεις, από τα εκκλησάκια της τουρκοκρατίας μέχρι τους μνημειώδεις μεγάλους καθεδρικούς ναούς στην Ευρώπη, η τέχνη αυτή είναι αποτέλεσμα της ευαισθησίας και της πίστης των χριστιανών στην εποχή τους.

Σήμερα, όπου υπάρχουν και λειτουργούν αυτοί οι ναοί, αποτελούν για τους χριστιανούς τόπους συνάντησης, λατρείας και προσευχής, για πολλούς επισκέπτες χώρους ανάτασης και ελπίδας, καθώς επίσης για όλους αυτούς που αγαπούν την τέχνη αντικείμενο μελέτης και θαυμασμού.

Ιδέα για δραστηριότητα

Χωριστείτε σε δύο ομάδες: Σε έναν χάρτη της Ευρώπης, η πρώτη ομάδα σημειώνει τη σημαντικότερη χριστιανική Εκκλησία κάθε χώρας και η δεύτερη σε ποιά εποχή χτίστηκε. Μπορείτε με πινέζες, κλωστή και χαρτάκια να σημειώνετε το όνομα, την τοποθεσία και την αρχιτεκτονική εποχή κάθε χριστιανικής Εκκλησίας για να έχετε πιο καθαρή εικόνα του χριστιανικού ψηφιδωτού της Ευρώπης.

Τρόποι λατρείας (εικόνες, αγάλματα, έθιμα)

Οι τρόποι και τα έθιμα της λατρείας του Θεού από τους χριστιανούς αλλάζουν από εποχή σε εποχή και από τόπο σε τόπο. Περισσότερο έντονες είναι οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ διαφορετικών θρησκευτικών παραδόσεων.

Για παράδειγμα, οι Ορθόδοξοι και οι Καθολικοί τιμούν τον Χριστό, την Παναγία και τους αγίους με εορτές, με ναούς και με εικόνες. Οι εικόνες θεωρούνται ιερές, επειδή παραπέμπουν στο πρωτότυπο, δηλαδή το εικονιζόμενο πρόσωπο. Οι Καθολικοί, επιπλέον, συνηθίζουν να φτιάχνουν και αγάλματα ενώ οι Ορθόδοξοι όχι. Στους Προτεστάντες η τιμή των αγίων και των εικόνων δεν είναι διαδεδομένη ή απορρίπτεται.

Όλοι οι χριστιανοί κατά τη λατρεία συνηθίζουν να ψάλλουν ύμνους. Οι Καθολικοί και οι Προτεστάντες χρησιμοποιούν μουσικά όργανα στην προσευχή, όμως, οι Ορθόδοξοι σπάνια και σε ορισμένους ναούς. Όλοι οι χριστιανοί μελετούν και τιμούν την Αγία Γραφή και την Ιερή Παράδοση, ενώ οι Προτεστάντες αποδέχονται μόνο την Αγία Γραφή ως πηγή της πίστης.

Ιδέα για δραστηριότητα

Για να διαπιστώσετε με μεγαλύτερη ακρίβεια τις διαφορές ανάμεσα στις τρεις χριστιανικές παραδόσεις, δείτε συγκεκριμένα πώς γιορτάζουν μία μεγάλη γιορτή του Χριστιανισμού. Επιλέξτε τα Χριστούγεννα ή το Πάσχα, και συμπληρώστε και επεκτείνετε τον παρακάτω πίνακα σε ένα μεγάλο χαρτόνι.

- Τι συμβαίνει στον ναό για να εορταστεί η γιορτή;
- Τι ακούγεται; Τι εικόνες υπάρχουν; Τι στολισμός;
- Ποια έθιμα συνοδεύουν τη γιορτή;

	Αρχιτεκτονική	Μουσική	Έθιμα	...
Ορθοδοξία				
Καθολικισμός				
Προτεσταντισμός				

Φτιάξτε έναν παρόμοιο πίνακα στο ταμπλό της τάξης ή σε ένα μεγάλο χαρτόνι και γεμίστε τον με σημειώσεις, ζωγραφιές, αποκόμματα, και ό,τι άλλο βρίσκετε ενδιαφέρον.

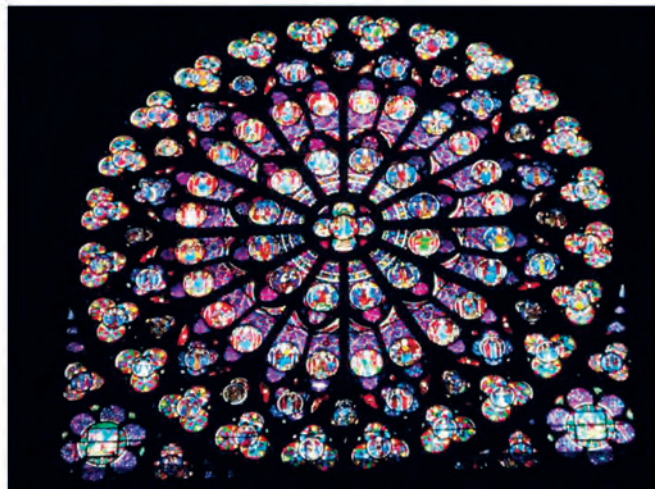
Η «Πιετά» (Αποκαθήλωση), είναι γλυπτό του Μιχαήλ Αγγέλου. Βρίσκεται στην είσοδο του ναού του Αγίου Πέτρου στη Ρώμη.

Από τον ναό της Ευαγγελικής Εκκλησίας στη Βέροια απουσιάζει η διακόσμηση, ενώ προβλέπεται αντίτυπο της Αγίας Γραφής για κάθε πιστό.

Το «εκκλησιαστικό όργανο του Αυτοκράτορα» στον Καθεδρικό ναό του Τολέδο, στην Ισπανία.

Τα περίφημα βιτρώ της Παναγίας των Παρισίων γεμίζουν τον ναό με ένα θαμπό, υποβλητικό φως.

Η εικόνα της Παναγίας της Τήνου

Η εύρεση της εικόνας της Παναγίας της Τήνου αναφέρεται ότι έγινε ύστερα από όραμα της Παναγίας που εμφανίστηκε σε μια μοναχή, την Πελαγία, που ζούσε στο νησί και η οποία τιμάται ως αγία. Η εικόνα βρέθηκε το 1823, κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης και γι' αυτό η εύρεσή της θεωρήθηκε θεϊκό σημάδι για την απελευθέρωση των Ελλήνων από τον τουρκικό ζυγό. Μάλιστα, πολλοί αγωνιστές της Επανάστασης, μεταξύ των οποίων ο Κολοκοτρώνης, ο Ανδρέας Μιαούλης, ο Νικηταράς, ο Μακρυγιάννης κ.ά., επισκέφτηκαν το νησί της Τήνου για να την προσκυνήσουν.

Στο σημείο που βρέθηκε η εικόνα κτίστηκε μεγαλοπρεπής ναός που αποτελεί στις μέρες μας ένα από τα μεγαλύτερα προσκυνήματα των χριστιανών στην Ελλάδα. Χιλιάδες πιστοί επισκέπτονται το νησί κάθε χρόνο, ειδικά τον δεκαπενταύγουστο στις ημέρες της γιορτής της (15 Αυγούστου, Κοίμηση της Θεοτόκου), για να προσκυνήσουν την εικόνα και τον ναό της Παναγίας και να πραγματοποιήσουν τα τάματά τους. Πολύ συχνά, φέρνουν μαζί τους διάφορα αφιερώματα, όπως είναι μικρές μεταλλικές εικόνες, λαμπάδες, λάδι, λιβάνι, άρτους ή ακόμη πρόσφορα (λειτουργίες) και κρασί για τη Θεία Ευχαριστία. Πολλοί πιστοί που επισκέπτονται τον ναό μιλούν για θαυμαστά σημεία, θαύματα και ευεργεσίες της Παναγίας.

Ο ναός και η εικόνα της Παναγίας της Τήνου

Η Ιερά Καρδιά του Ιησού στην Τήνο

Η Ιερά Καρδιά του Ιησού, είναι ένα από τα μεγαλύτερα οργανωμένα προσκυνήματα των Καθολικών της Ελλάδος, στο Εξωμβούργο της Τήνου. Το Προσκυνητήριο της Ιεράς Καρδίας του Ιησού είναι ικανό να δεχθεί χιλιάδες πιστών κατά το πανηγύρι του, που γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του Ιουλίου. Κτίστηκε από **Ιησουίτες Πατέρες**, που ήλθαν στην Τήνο το 1661 και ο επίσκοπος τους παραχώρησε τότε κατοικία και **εκκλησία μέσα στην πόλη του Μπούργου (Bourg)** όπου έμειναν μέχρι την κατά-

ληψη του νησιού από τους Τούρκους το 1715. Το 1724 έκτισαν νέα μεγάλη εκκλησία, τον σημερινό ναό της Ιεράς Καρδίας.

Διαφορετικές παραδόσεις, αναζήτηση της κοινής πίστης

Η αναζήτηση της κοινής εμπειρίας : Βάπτισμα, Ευχαριστία, Ιεροσύνη

Οι περισσότεροι χριστιανοί αποδέχονται τα μυστήρια της Εκκλησίας ως τρόπους συνάντησης των πιστών με τον Θεό και πηγές αγιασμού, με σπουδαιότερα το Βάπτισμα και τη Θεία Ευχαριστία.

Οι περισσότεροι Προτεστάντες δέχονται μόνο το Βάπτισμα και τη Θεία Ευχαριστία, αν και σε πολλές περιπτώσεις θεωρούνται απλές συμβολικές τελετές. Διαφορές υπάρχουν, επίσης, στα επιμέρους έθιμα της λατρείας, π.χ. τον τρόπο που τελείται το Βάπτισμα, τον τρόπο που μεταλαμβάνουν οι Χριστιανοί, την ύπαρξη ή όχι μοναχών και μοναστηριών κ.ά. Για παράδειγμα, οι Ορθόδοξοι χρησιμοποιούν για τη Θεία Ευχαριστία *ένζυμο* (ζυμωμένο) άρτο και κοινωνούν και από το σώμα και από το αίμα του Χριστού, δηλαδή τον άρτο και τον οίνο, ενώ οι Καθολικοί χρησιμοποιούν *άζυμο* άρτο και οι πιστοί συνήθως κοινωνούν μόνο από τον άρτο.

Θεία Κοινωνία Ορθοδόξων

Θεία Κοινωνία Καθολικών

Η κοινή δράση των Χριστιανών στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών

Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών (Αγγλ. World Council of Churches, συντομογρ. ΠΣΕ) είναι μια οικουμενική χριστιανική οργάνωση, της οποίας σκοπός είναι η προώθηση της χριστιανικής ενότητας. Αποτελεί κοινωνία 340 εκκλησιών, από τις οποίες οι 157 είναι μέλη του και αντιπροσωπεύει πάνω από 550 εκατομμύρια Χριστιανούς, σε περισσότερες από 100 χώρες.

Ιδρύθηκε τις 23 Αυγούστου 1948, και στα ιδρυτικά μέλη του συμπεριλαμβάνονταν το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, η Εκκλησία της Ελλάδος και η Εκκλησία της Κύπρου. Σήμερα συγκεντρώνει τις περισσότερες Ορθόδοξες, και έναν αριθμό Προτεσταντικών εκκλησιών, όπως την Αγγλικανική Εκκλησία, πολλές Λουθηρανικές, Μεθοδικές και Μεταρρυθμισμένες, και μερικές Βαπτιστικές και Πεντηκοστιανές εκκλησίες. Επίσης συμμετέχουν

Παλαιοκαθολικές, καθώς και ένα ευρύ φάσμα ενωμένων και ανεξάρτητων εκκλησιών. Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, αν και δεν είναι εκκλησία-μέλος, συνεργάζεται στενά με το ΠΣΕ, στο οποίο αποστέλλει παρατηρητές και εκπροσώπους. Από την Ελλάδα, εκτός από την Εκκλησία της Ελλάδος, στο ΠΣΕ συμμετέχει και η Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία. Το ανώτατο διοικητικό σώμα του Συμβουλίου είναι η Γενική Συνέλευση, η οποία συνέρχεται ανά μερικά χρόνια.

Λογότυπο του Συμβουλίου με την ελληνική λέξη 'Οικουμένη'

Ιησούς Χριστός: Το πρόσωπο που ενώνει τους Χριστιανούς όλου του κόσμου

Ο Ιησούς Χριστός αποτελεί σημείο αναφοράς και πίστης για εκατομμύρια ανθρώπων στον κόσμο. Ο Χριστιανισμός αριθμεί σήμερα πάνω από 2,5 δισεκατομμύρια πιστούς. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι δέχονται την ιστορικότητα του προσώπου του Ιησού Χριστού και τη διδασκαλία του, όπως αυτή αποτυπώνεται στα βιβλία της Καινής Διαθήκης.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία, πιστεύει στον Ιησού Χριστό ως Υιό του Θεού, ένα από τα τρία πρόσωπα της Αγίας Τριάδας, που έγινε άνθρωπος για την ανθρώπινη σωτηρία. Αυτή η πίστη αποτυπώνεται στο Σύμβολο της πίστης, της Α' και τη Β' Οικουμενικής Συνόδου, και γενικότερα τη διδασκαλία των επτά Οικουμενικών Συνόδων της αρχαίας Εκκλησίας. Κατά την Ορθόδοξη

πίστη ο Χριστός είναι Θεάνθρωπος, δηλαδή τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος.

Ήδη από την εποχή της αρχαίας Εκκλησίας, οι χριστιανοί άρχισαν να χωρίζονται για διάφορους ιστορικούς λόγους. Ο χωρισμός αυτός συνεχίζει να προκαλεί μεγάλη στενοχώρια σε όλους τους χριστιανούς.

Στην εποχή μας, εκτός από τους Ορθόδοξους, υπάρχουν οι Καθολικοί, που είναι οι πολυπληθέστεροι χριστιανοί (περίπου 1,2 δισεκατομμύρια), οι Προτεστάντες, οι ανατολικοί χριστιανοί (Αρμένιοι, Κόπτες κ.ά.) και αρκετές άλλες μικρές ή μεγάλες ομάδες οι οποίες δέχονται ως αρχηγό της πίστης τους τον Ιησού Χριστό. Πιο κοντά μεταξύ τους είναι όσοι δέχονται τις αποφάσεις των επτά Οικουμενικών Συνόδων της αρχαίας Εκκλησίας. Ένας επόμενος μεγάλος κύκλος περιλαμβάνει όσους δέχονται το Σύμβολο της πίστης όπως διαμορφώθηκε από την Α' και τη Β' Οικουμενική Σύνοδο. Η διάσπαση έχει οδηγήσει σε μια μεγάλη ποικιλία προσεγγίσεων, αφού από άλλους ο Ιησούς Χριστός αναγνωρίζεται ως Θεάνθρωπος, Σωτήρας και Λυτρωτής και από άλλους ένας μεγάλος δάσκαλος.

Παρ' όλα αυτά, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε ότι το πρόσωπο και η διδασκαλία του Χριστού αποτελεί κοινή ελπίδα και πηγή πίστης για τόσους πολλούς ανθρώπους. Για όλους τους χριστιανούς, αποτελεί κοινή παρακαταθήκη το όραμα για την πνευματική προκοπή και τη σωτηρία του ανθρώπου και του κόσμου, καθώς επίσης τα διδάγματα από την ηθική διδασκαλία του Χριστού, τα οποία στο διάβα των αιώνων επηρέασαν την εξέλιξη του παγκόσμιου πολιτισμού και εξακολουθούν να εμπνέουν εκατομμύρια ανθρώπους σε ολόκληρο τον κόσμο.

Ιδέες για δραστηριότητες

1. Ακούστε αναγνώσεις του Ευαγγελίου της Ανάστασης (Εσπερινού της Αγάπης) σε διάφορες γλώσσες.

Συζητήστε: γιατί σε μια τόσο μεγάλη γιορτή όπως το Πάσχα έγινε από την Εκκλησία η επιλογή το Ευαγγέλιο να διαβάζεται σε πολλές γλώσσες;

2. Αναζητήστε εικόνες, ύμνους, ποιήματα, αγάλματα, τραγούδια για τον Χριστό από διάφορους λαούς.

3. Πέρα από όλες τις διαφορές που μπορεί να έχουν μεταξύ τους οι χριστιανικές παραδόσεις, ποια πιστεύετε ότι μπορεί να είναι μια βασική αρχή-φράση που αντιπροσωπεύει όλους τους χριστιανούς;

Συζητήστε και γράψτε μια τέτοια φράση σε δυάδες και έπειτα ανακοινώστε την πρότασή σας στην τάξη. Όλοι μαζί έπειτα αποφασίστε ποια από τις προτάσεις σας θα μπορούσε να εκφράζει τους χριστιανούς όλων των παραδόσεων.

4. Περιηγηθείτε στο Λογισμικό της ΣΤ' τάξης Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι και εξερευνήστε τόπους και ασκήσεις, με σκοπό να ανακεφαλαιώσετε και να επεκτείνετε όσα μάθατε σε αυτή την ενότητα.